

CURTEA DE APEL CENTRU

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Teilor 4
e-mail: cac@justice.md, Tel.: /373 22/ 635 417
www.instante.justice.md

4-35/4-548

25.03 25

Curtea Constituțională a Republicii Moldova
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28

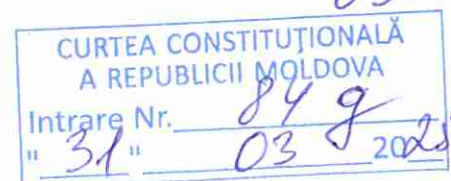
Curtea de Apel Centru, Vă expediază sesizarea înaintată de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind controlul constituționalității prevederilor art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de Tauber Marina către Autoritatea Națională de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 147/29 din 9 noiembrie 2023.

Anexe:

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate înaintată de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina.
Încheierea Curții de Apel Centru nr.3-229/23 din 11 martie 2025.

**Presedintele interimar al
Curții de Apel Centru**

Mîra Ghenadie

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28, Chișinău, MD 2004, Republica Moldova

S E S I Z A R E
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Nume: MORARU

2. Prenume: Sergiu

3. Funcția/ocupația: avocat, CABINETUL AVOCATULUI ”SERGIU MORARU”

acționând în interesele

Dnei Tauber Marina, parte în dosarul nr.3-229/23 (PIGD 2-23175906-02-3-08122023), pendinte la Curtea de Apel Centru

A.2. Instanța de judecată

1. Curtea de Apel Centru

2. Judecător raportor: Mîra Ghenadie

4. Adresa instanței de judecată: mun. Chișinău, str. Teilor nr.4

5. Telefon: (022) 409-110; **e-mail:** cac@justice.md

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun;

La data de 09.11.2023 de către Inspectoratul de integritate al Autorității Naționale de Integritate, în persoana inspectorului de integritate, Tatiana Pleșca, a fost adoptat actul de constatare nr.147/29, urmare a finalizării controlului averii și intereselor personale, inițiat în privința Dnei Tauber Marina, deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

La data de 08.12.2023 de către Tauber Marina a fost depusă prin intermediul reprezentantului o acțiune în contestare (art.206 alin.(1) lit. a) Cod administrativ), prin care a solicitat anularea actului administrativ individual defavorabil – actul de constatare nr.147/29 din 09.11.2023, emis de către Autoritatea Națională de Integritate, întrucât acesta este ilegal și neîntemeiat, și prin el, Tauber Marina este vătămată în drepturi.

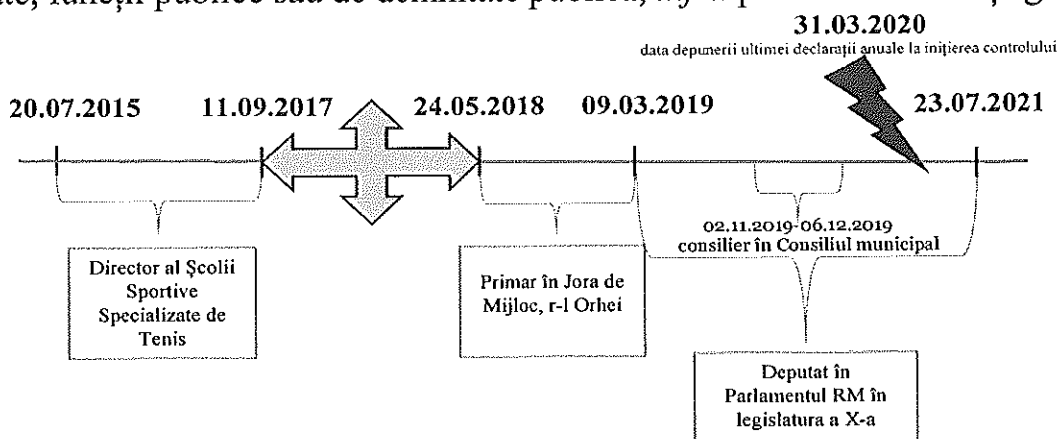
În susținerea pretențiilor formulate, s-a reținut, *inter alia*, că actul administrativ individual defavorabil contestat este afectat sub aspect material; or, aceasta este lipsit de temeinicie. În raționalizarea afirmațiilor, în particular s-a reclamat că tabelul de calcul (analiză) a diferenței între averea dobândită și veniturile obținute de către Tauber Marina din perioada 20.07.2015 – 31.03.2020, anexat la dosarul administrativ, include calculele în mod global pe parcursul perioadei neîntrerupte de timp, făcându-se abstracție de faptul că Tauber Marina a avut perioade în care nu a exercitat funcții care implicau statutul de declarant de avere și interese personale. La concret, potrivit art.33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016: „În procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică”.

Astfel, considerăm că inspectorul de integritate, Pleșca Tatiana a deraiat de la norma legală și a realizat controlul în perioade în care Tauber Marina nu a exercitat mandate, funcții publice sau funcții de demnitate publică.

În argumentare, reținem că Tauber Marina a acces în funcția de director al Școlii Sportive Specializate de Tenis cu începere din 20.07.2015 (Ordinul nr.190-p din 20.07.2015), funcție care a exercitat-o până la data de 11.09.2017, fapt probat prin Ordinul nr.174-p din 05.09.2017. Cu o pauză de mai mult de 8 luni, Tauber Marina a început a exercita mandate de demnitate publică, după cum urmează:

- primar în Jora de Mijloc, r-l Orhei (fapt probat prin Hotărârea Judecătoreiei Orhei din 24 mai 2018, prin care a fost validat mandatul de primar);
- deputat în Parlamentul Republicii Moldova în legislatura a X-a (fapt probat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 4 din 09.03.2019 cu privire la confirmarea rezultatelor alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019 și la validarea mandatelor deputaților aleși);
- consilier în Consiliul municipal Orhei (fapt probat prin Hotărârea Judecătoreiei Orhei din 02 noiembrie 2019), mandat ridicat în temeiul hotărârii CEC nr.3250 din 06.12.2019, în baza cererii de demisie din 19.11.2019.

Pentru o mai bună înțelegere a perioadelor în care Tauber Marina a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică, *infra* prezentăm o schiță grafică:

Contrapunând perioadele în care Tauber Marina a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică cu tabelul de calcul (analiză) a diferenței între averea dobândită și veniturile obținute de către Tauber Marina din perioada 20.07.2015 – 31.03.2020, ne convingem despre faptul că inspectorul de integritate a colectat și a luat în considerație la efectuarea calculelor datele și informațiile privind averea deținută a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite în perioada 11.09.2017-23.05.2018 (perioadă în care Tauber Marina nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică). Aceasta în pofida faptului că, potrivit art.33 alin.(3) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, în procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică modificările patrimoniale **intervenite pe durata exercitării mandatelor**. De aceea, modificările patrimoniale reținute în actul de constatare ANI nr.147/29 din 09.11.2023, pentru anii 2017 și 2018 sunt vădit ilegale, deoarece contravin art.33 alin.(3) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016. Astfel, reieșind din prevederile art.33 alin.(3) din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, context în care excludem perioada 11.09.2017-23.05.2018, obținem următoarea configurație a perioadei de control care trebuia să fie reflectată în tabelul de calcul (analiză) întocmit de ANI:

- 20.07.2015 – 10.09.2017;
- 24.05.2018 – 31.03.2020 (data depunerii ultimei declarații de avere la inițierea controlului).

Așadar, problema esențială constă în a aprecia dacă, sintagma de la art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 – „*pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică*”, se referă sau nu la perioada în care o persoană nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică.

Din această perspectivă considerăm art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 nu corespunde exigențelor calității legii, de vreme ce autoritatea care este împuternicită cu controlul averii și intereselor personale consideră că controlul se face global, prin includerea perioadelor în care persona nu este declarant de avere.

Această problemă va fi analizată de către instanța de fond, la caz – Curtea de Apel Centru și, prin urmare, norma contestată este aplicabilă în cauza în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate.

C. Obiectul sesizării

Obiectul prezentei sesizări privind excepția de neconstituționalitate îl constituie art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, prevedere normativă care reglementează limitele temporale ale controlului averii și intereselor personale efectuat de către Autoritatea Națională de Integritate, din perspectiva articolelor 1 alin. (3) [care garantează preeminența dreptului], art. 23 [care garantează calitatea legilor], art.39 alin.(2) [care garantează accesul la o funcție publică, în condițiile legii], art. 46 [care consacră dreptul la proprietate privată și protecția acesteia] și 54 alin. (2) [restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți] din Constituție.

Prevederea legală a cărei constituționalitate se cere a fi verificată (art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016) urmează a fi aplicată la soluționarea în fond a cauzei de contencios administrativ intentată la acțiunea în contestare formulată de către Tauber Marina împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr.147/29 din 09.11.2023.

Astfel, reieșind din prevederile art.12¹ alin.(2) Cod de procedură civilă în combinație cu Hotărârea Curții Constituționale, nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

În speță, cele 4 condiții sunt îndeplinite, ceea ce presupune că, la caz, nu există impedimente pentru dispunerea ridicării excepției de neconstituționalitate; or:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție:

Potrivit art.135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. La caz, autorul solicită dispunerea ridicării excepției de neconstituționalitate a unei dispoziții din lege – Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, în sensul art.72 alin.(3) lit. n) din Constituție. Așadar, verificarea

constituționalității acestui tip de acte normative – a unor prevederi din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 – lege organică, ține de competența *ratione materiae* a Curții Constituționale.

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

Conform art.204 din Codul administrativ, *Părțile în procedura de contencios administrativ pot fi persoanele fizice sau juridice și autoritățile publice în sensul art. 7.* În speță, excepția de neconstituționalitate este ridicată de către reclamantă, prin reprezentantul său în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ în fond, ceea ce presupune că acest subiect este îndrituit cu drept de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

Pentru a putea fi declanșat controlul de constituționalitate, Curtea trebuie să confirme aplicabilitatea prevederilor legale contestate în cauzele examinate în fața instanței de drept comun care a trimis sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 187 din 22 decembrie 2022, § 40). Din această perspectivă, întrucât în privința Dnei Tauber Marina a fost emis actul de constatare luându-se în calcul perioade în care dânsa nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică (11.09.2017 – 23.05.2018), rezultă că instanța de judecată va verifica incidența normei contestate în cauza în care se ridică excepția de neconstituționalitate. Cu atât mai mult că reprezentantul reclamantei a reținut criticile etalate într-un supliment la cererea de chemare în judecată.

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate;

Nu există vreo sesizare analogică soluționată de Înalțul for de contencios constituțional, respectiv nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

În contextul examinării acestei sesizări, considerăm că sunt incidente mai multe articole din Constituție. La concret, constatăm incidența art. 1 alin. (3) [care garantează preeminența dreptului], art. 23 [care garantează calitatea legilor], art.39 alin.(2) [care garantează accesul la o funcție publică, în condițiile legii], art. 46 [care consacră dreptul la proprietate privată și protecția acesteia] și 54 alin. (2) [restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți] din Constituție.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că articolele 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 54 alin. (2) din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Acestea pot fi invocate, în special, dacă se constată aplicabilitatea lor cu alte dispoziții din Constituție (a se vedea HCC nr. 3 din 18 ianuarie 2019, § 18; HCC nr. 19 din 24 septembrie 2019, § 16; HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 25; HCC nr. 13 din 21 mai 2020, § 41).

Referitor articolele 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 54 alin. (2) din Constituție, acestea trebuie să fie analizate prin raportare la dreptul fundamental prevăzut de articolul 39 alin. (2) din Constituție, care consacră accesul la o funcție publică, precum și la dreptul fundamental prevăzut de art. 46 din Constituție, care consacră dreptul la proprietate privată și protecția acesteia, întrucât dispoziția contestată de la art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, aduce atingere acestor drepturi.

Întâi de toate consemnăm că accesul la o funcție publică, implicit funcție de demnitate publică reprezintă un drept social-economic complex. Potrivit art.39 alin (2) din Constituție, *oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică*. Respectivul text constituțional consacră două paliere: 1) dreptul la o funcție publică; 2) condițiile cerute de lege pentru ocuparea funcției publice.

Dreptul la administrare, deși cuprinde liberul acces la funcțiile publice, nu acordă acces egal la o funcție publică, deoarece exercitarea funcției este condiționată de criterii obiective și subiective: studii; deprinderi profesionale; examene; lipsa unor antecedente penale, **lipsa unor interdicții/decăderi** etc.

Având în vedere faptul că Autoritatea Națională de Integritate a luat în calcul modificările patrimoniale ale Dnei Tauber Marina pe parcursul perioadei în care dânsa nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică (11.09.2017 – 23.05.2018), ceea ce a condiționat stabilirea unei preținse diferențe substanțiale între averea dobândită, veniturile obținute și cheltuielile realizate de către dna Marina Tauber pentru perioada 11.09.2017 – 23.05.2018, precum și caracterul nejustificat al deținerii acestei averi, fără a ține cont de art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016, a servit drept bază pentru dispunerea unei limitări, și anume: *Se decade dna Tauber Marina, din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electivă, pe o perioadă de 3 ani din data rămânerii definitive a actului de constatare sau data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența averii nejustificate sau din data încetării mandatului de deputat, cu înscrierea în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică*.

Din această perspectivă, considerăm că dispozițiile contestate trebuie să fie analizate prin raportare la dreptul fundamental prevăzut de articolul 39 alin. (2) din Constituție, și anume: dreptul la administrare, manifestat prin accesul la o funcție publică.

De asemenea, având în vedere faptul că reținerea în sarcina Marinei Tauber a unei preținse diferențe substanțiale între averea dobândită, veniturile obținute și cheltuielile realizate de către dna Marina Tauber pentru perioada 11.09.2017 – 23.05.2018, precum și caracterul nejustificat al deținerii acestei averi, poate genera confiscarea averii nejustificate, constatăm incidența și a art. 46 din Constituție [Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia]. Or, cu privire la situația confiscării averii, acestea trebuie considerată imixtiune în dreptul de proprietate al persoanei, în sensul art.1 din Protocolul adițional nr.1 la Convenția Europeană. Întrucât dreptul la proprietate este un drept civil în sensul art. 6 § 1 din Convenție,

această dispoziție este aplicabilă sub aspectul său civil [cauza *Silickienė împotriva Lituaniei*, nr. 20496/02, pct. 45-46, 10 aprilie 2012; cauza *Yldirim împotriva Italiei* (dec.), nr. 38602/02, CEDO 2003-IV].

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

Exigențele preeminenței dreptului presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, CDLAD(2011)003rev, 2011, § 41).

Calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale (a se vedea HCC nr. 21 din 22 iunie 2016, § 55). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile, care oferă garanții împotriva eventualelor abuzuri.

Condiția accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată dispune de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, prin publicarea legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 49 din 31 mai 2018, § 30; DCC nr. 115 din 31 octombrie 2019, § 20; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, **ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului** (*Sissanis împotriva României*, 25 ianuarie 2007, § 66; *Seychell împotriva Maltei*, 28 august 2018, § 50-52). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității.

Necesitatea examinării calității legii de către autoritățile publice ale Republicii Moldova a fost evidențiată și în jurisprudența CtEDO pe mai multe cauze (*Busuioc împotriva Moldovei*, *Guțu împotriva Moldovei*). Astfel, în cauza *Guțu împotriva Moldovei*, §66 (*Guțu împotriva Moldovei*, nr.20289/02, 7 iunie 2007): „...expresia „prevăzută de lege” nu presupune doar corespunderea cu legislația națională,

dar, de asemenea, se referă la calitatea acelei legislații (a se vedea *Half ord v. the United Kingdom, Reports 1997-III, p.1017, §49*). ... Legislația națională trebuie să indice cu o claritate rezonabilă scopul și modalitatea de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, pentru a asigura persoanelor nivelul minim de protecție la care cetățenii au dreptul în virtutea principiului preeminenței dreptului într-o societate democratică (a se vedea *Domenichini v. Italy, Reports 1996-V, p.1800, §33*)".

În privința accesibilității legii, reținem că prevederile art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 corespund acestui criteriu, deoarece această lege organică este publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Cu privire la condiția previzibilității însă, considerăm că art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 constituie o sursă de incertitudine juridică, din cauza caracterului său ambiguu.

Or, nu este clar dacă sintagma de la art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 – „pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică”, se referă sau nu la perioada în care o persoană nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică?

Cu alte cuvinte, suntem în incertitudine dacă controlul averii vizează sau nu modificările patrimoniale ale persoanei în perioada în care ea nu era declarant de avere.

Caracterul imprevizibil al normei în discuție se confirmă și din perspectiva faptului că, Autoritatea Națională de Integritate a reținut într-o referință suplimentară la cererea de chemare în judecată (depusă de ANI la 23.10.2024 în Dosarul nr.3-229/2023) că, la accederea în noul mandat, reclamanta potrivit art. 6 alin. (2) din Legea 133/2016 (aplicabilă la data inițierii controlului), urmează să depună declarația de avere și interese personale indicându-se veniturile obținute pentru anul fiscal precedent, inclusiv bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) la data depunerii declarației, astfel, inspectorul de integritate urmează să ia în calcul și perioada dată în vederea stabilirii depunerii în termen a declarației de avere și interese personale, cât și corectitudinii datelor indicate în acesta, în vederea stabilirii existenței sau inexistenței diferenței substanțiale dintre averea dobândită și veniturile obținute de către subiectul declarării în perioada supusă controlului.

Cu alte cuvinte, dacă cu ocazia depunerii declarației de avere și interese personale la angajare, subiectul declarării indică veniturile obținute pentru anul fiscal precedent, precum și bunurile deținute la data depunerii declarației, controlul se răsfrânge și asupra perioadei în care declarantul de avere nu era subiect de declarare. Totuși, dacă această teză ar fi valabilă, situația ar ridica multiple probleme din perspectiva atitudinii psihice a unei persoane particulare, care înregistrează modificări patrimoniale în perioade în care nu este agent public (și nici nu este declarat de avere), fiind constrânsă să i se inițieze controale de avere pe timpul exercitării unei funcții publice, pentru perioade în care acesta era o

persoană particulară. Astfel, în loc ca această persoană să suporte bunăoară consecințele răspunderii penale (art.244¹ Cod penal – Evaziunea fiscală a persoanelor fizice) sau consecințele controlului fiscal efectuat prin metoda verificării tematice cu aplicarea metodelor indirecte de estimare a venitului impozabil al persoanei fizice (achitarea impozitului pe venit, achitarea majorărilor de întârziere, după caz, achitarea amenzii), ea va suporta consecințele controlului averii (confiscarea sumelor ce presupun o diferență substanțială și privarea de dreptul de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică).

Prin urmare, textul de lege „*pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică*” din art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 nu îndeplinește exigențele calității legii și contravine articolului 23 alin. (2) din Constituție.

Deoarece importanța evaluării corecte și unitare a limitelor temporale ale controlului averii și intereselor personale efectuat de către Autoritatea Națională de Integritate, reglementat de art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 este principială, întrucât de întinderea acestei conjuncturi depinde soarta, inclusiv profesională a agenților publici, era imperios ca legiuitorul să fi instituit anumite indicii (prin adoptarea unor norme complementare), care ar concretiza dacă sintagma de la art. 33 alin.(3), teza a I-a din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr.132/2016 – „*pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică*” include sau nu perioada / perioade în care o persoană nu a exercitat mandate, funcții publice sau de demnitate publică.

Importanța problemei abordate este și mai evidentă în condițiile în care, Autoritatea Națională de Integritate ar putea să demareze controale ale averilor prin extinderea la perioade de până la accesarea într-o funcție publică sau de demnitate publică sau, cum a procedat în cazul Marinei Tauber, extinzând controlul averii pentru o perioadă dintre două funcții ce generau depunerea declarației de avere și interese personale. O asemenea situație ar putea inspira și alte autorități, de acțiune discreționară, bunăoară de a formula o acuzație în materie penală pentru o infracțiune cu subiect special – persoană publică sau de demnitate publică, unei persoane care nu era încadrată într-o funcție publică sau de demnitate publică la momentul comiterii pretinsei fapte prejudiciabile.

F. Acte relevante

- 1) Copia actului de constatare nr.147/29 din 09.11.2023 și a tabelului de calcul (analiză);
- 2) Copia suplimentului la cererea de chemare în judecată;
- 3) Copia Ordinului nr.190-p din 20.07.2015;
- 4) Copia Ordinului nr.174-p din 05.09.2017;
- 5) Copia Hotărârii Judecătorei Orhei din 24 mai 2018, prin care a fost validat mandatul de primar;
- 6) Copia referinței suplimentare la cererea de chemare în judecată, depusă de ANI la 23.10.2024.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții Constituționale sunt veridice.

Cu înaltă considerație, MORARU Sergiu, avocat

ÎNCHEIERE

11 martie 2025

municipiul Chișinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ
al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

În componența:

Președintelui completului, judecătorul
Judecătorilor

Mîra Ghenadie
Bostan Angela și Dașchevici Grigore

examinând cererea înaintată de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de Tauber Marina către Autoritatea Națională de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 147/29 din 9 noiembrie 2023,

CONSTATĂ :

La 8 decembrie 2023, reclamanta Tauber Marina a depus acțiunea în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate, prin care a solicitat anularea actului de constatare nr. 147/29 din 9 noiembrie 2023, emis de Autoritatea Națională de Integritate.

Pe 27 februarie 2025, avocatul Moraru Sergiu, acționând în interesele reclamantei Tauber Marina, a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Studiind cererea înaintată de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că cererea urmează a fi admisă, cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 195 din Codul administrativ, „procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171”.

Conform prevederilor art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, „în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) *obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;*

b) *excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;*

c) *prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;*

d) *nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.*

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Dacă nu sunt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii”.

Potrivit art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu dispozițiile art. 4 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Conform § 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, „*judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate”.*

În § 83 al aceleiași hotărâri, Curtea a reținut că „*verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82”.*

La caz, Completul judiciar constată că, obiectul excepției de neconstituționalitate invocat de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina, și anume: „*art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate”*, intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect.

Astfel, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ constată că, în speță, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Completul judiciar menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei de drept indicate *supra*, constituie o

prerogativă a părții din proces, la caz, a reclamantei Tauber Marina, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale.

Totodată, ca rezultat al aditerii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră necesar de a amâna examinarea cauzei până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, reieșind din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Astfel, în conformitate cu art. 195 și 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru,

DISPUNE :

Se admite cererea avocatului Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea înaintată de avocatul Moraru Sergiu în interesele reclamantei Tauber Marina privind controlul constituționalității prevederilor art. 33 alin. (3) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Se amână examinarea cauzei până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Mîra Ghenadie

Judecătorii

Bostan Angela

Dașchevici Grigore

Copia corespunde originalului
Judecător Mîra Ghenadie